

Klar til optagelse med super 8

En super 8 optager er et let og handy stykke værktøj til at optage film med. Når filmkassetten er lagt i optageren, er man klar til optagelse. Nu gælder det blot om at få så god en film ud af det som muligt, og hertil kræves omtanke og instruktion.

Det er klogest at starte med at sætte optageren på et stativ, hvis man har et sådant, ellers må man sørge for at finde en fast genstand, man kan støtte sig til – en bænk, mur e. lign. Rystede og urolige optagelser vil ødelægge forevisningen, selvom scenerne kan være nok så gode. Ligeledes må horisontlinien ikke placeres skævt i søgeren, og lodrette linier skal helst gengives lodrette.

Lyset skal komme ind bagfra, og De må ikke zoome under optagelserne. De to sidstnævnte regler gælder for begynderen, som ikke kender ret meget til lysteknik og filmoptagelse i det hele taget. Zoomoptikken skal benyttes mellem optagelserne til at bestemme billedudsnittet, først senere kan De bruge zoomvirkningen under selve filmningen en sjælden gang til en speciel effekt.

Det næste vi skal snakke om, er længden på filmscenerne. Er en scene for lang, trætter den tilskueren, er den for kort, når han ikke at opfatte enkelthederne. Scenelængden afmåles i det antal sekunder, det tager at optage og senere fremvise den. En scene må som regel ikke være længere end en halv snes sekunder – og ikke kortere end to sekunder.

Hvorledes bestemmer man nu længden på en filmscene?

I praksis tæller De roligt for dem selv: enogtyve, toogtyve, treogtyve, fireogtyve, og har derved ret præcist filmet i fire sekunder. Denne metode benyttes også af mange professionelle og er ganske udmærket. Derefter kommer vi til scenelængden. Man vil jo gerne fængsle tilskueren, og dette opnås ved en interessant og spændende handling – samt en kamerateknik, hvor der sker en rytmisk vekslen af optagelsesstandpunkt og billedudsnit. Her kan man som en hovedregel sige, at totalbilleder, hvor hele sceneriet gengives, er fuld af så mange detaljer, at det kræver en lang scene på en halv snes sekunder, mens en detalje – en næroptagelse – kun kræver få sekunder for at blive opfattet.

Vi kommer nu til at operere med nogle filmiske udtryk: totaloptagelse, halvtotal, normaloptagelse (el. halvsnær), næroptagelse, ekstrem næroptagelse samt i sjældne tilfælde makro- og mikrooptagelse.

Disse kameraindstillinger benyttes såvel i amatørfilmen som i den professionelle film.

TOTAL: Optagelse på afstand af motivet for at give tilskueren et overblik over stedet, hvor handlingen udspilles. Her er der meget at se på for tilskueren, mange detaljer at hæfte sig ved, så scenelængden må være fra 10 til 12 sekunder.

HALVTOTAL: Det kan f. eks. være en menneskegruppe, hvor kun en mindre del af omgivelserne kommer med. Personerne er i hel legemsstørrelse. Optagelsestid: 8 til 10 sekunder.

NORMAL: Personerne er nu i ca. brystbilledstørrelse, og tilskueren ser straks, hvad der foregår, og hvad personerne foretager sig. Optagelsestid: 6 til 8 sekunder.

NÆROPTAGELSE: Scenen er taget på kort afstand eller med tele, og motivet gengives stort på lærredet. Er motivet enkelt vil scenen fæstne sig på et par sekunder, sker der noget – op til fem sekunder. Næroptagelserne gør filmen spændende og markerer højdepunkterne.

EKSTREM NÆR: En detalje trækkes frem fra en optagelsesafstand af omkring en halv meter og derunder. Denne detalje skal have en afgørende betydning for handlingen og vil virke meget dramatisk på tilskueren, når den er lagt rigtigt ind i historien. Det kan også være en effekt, som f. eks. en person der har strøget en tændstik, hvor man kun ser tændstikken som antænder en cigaret. Enkeltheder i motivet gengives stort og overskueligt, så scenelængden kan være fra 2 til 4 sekunder.

MAKRO og MIKRO kræver specialudstyr og er kun for eksperter. En film består af en uafbrudt vekslen mellem kameraindstillinger og optagelsesstandpunkter. Læg mærke til denne skiften næste gang De ser en biograffilm. I de rolige passager varer scenerne nogle sekunder, når handlingen er på sit højeste og spændingen stor kun et, to sekunder eller mindre. Også et andet stort billedmedium TV benytter flere kameraer, og der skiftes ofte brændvidde og kamera-standpunkt.

De fleste optagelser skal tages på samme måde, som vi ser tingene, det vil sige fra øjenhøjde; på den måde vil der fremkomme et naturligt perspektiv. Af og til kan der være god mening i at optage fra objektets synsvinkel, nemlig når vi skal vise, hvad objektet ser. Man har måske lige vist en optagelse af den trætte vandrer, der lægger sig ned ved kornmarken, og der følger nu en optagelse, hvor man ser kornaksene, der svajer for vinden, og op mod himlens drivende skyer. Eller man har vist den lille i vuggen og lader til næste optagelse optageren indtage barnets plads og filmer den stolte far, der står bøjet over vuggen.

En overraskende synsvinkel kan være velmotiveret, hvis man herved kan vise en ny side af objektets væsen eller måske understrege det typiske. På en personoptagelse vil optagelsesretningen nedefra og op få personen til at virke grotesk eller uhyggelig. Optagelsesretningen skråt fra neden virker knap så grelt og kan anvendes til at understrege det mandige, beslutsomme hos filmens helt, hvis der er en sådan.

Man taler i den forbindelse om »frøperspektiv«, og »fugleperspektiv« når optagelsen sker ovenfra.

Billedudsnittet har også stor betydning for Deres films succes. Vi skal ikke her komme ind på de mere eller mindre ubrydelige regler for selve billedkompositionen, blot slå fast, at billedudsnittet skal

TOTAL: Afstandsoptagelse af stedet hvor handlingen udspilles. Optagelsestid 10-12 sek.

HALVTOTAL: Personerne i hel legemsstørrelse, kun lidt af omgivelserne er med. Opt. 8-10 sek.

NORMAL: Person i brystbilledstørrelse kræver som regel kun en optagelsestid på 6-8 sek.

være så snævert som muligt, d. v. s. omfatte det mindst mulige antal enkeltheder i stor gengivelse. Bortset fra det rent tekniske forhold, at et ganske lille filmbillede ikke er i stand til at gengive de mange detaljer i f. eks. en optagelse fra Rådhuspladsen tilstrækkeligt skarpt, er det nødvendigt, at hver detalje kun viser det, der bringer filmens handling videre. Overflødige detaljer trækker tilskuerens opmærksomhed bort fra det væsentlige og virker forvirrende og trættende.

I det omfang, det overhovedet lader sig gøre, bør man derfor betjene sig af næroptagelser. Man må altid ved optagelsen overveje, hvor mange detaljer man virkelig har brug for, ikke hvor mange, man kan få med.

Det mest iøjnefaldende ved en film sammenlignet med andre former for billeder er, at den er i stand til at gengive bevægelse. Filmer man på stativ et ubevægeligt motiv som et hus, ville resultatet dårligt nok kunne betegnes som film, ganske samme virkning kunne opnås med et lysbillede. Hvis man derimod blot ser et gardin i et af husets vinduer blafre let eller lyset ændre sig, fordi der går en sky for solen, er der tilstrækkelig bevægelse til at skabe filmisk illusion.

At man kan afbilde børn, der leger, biler der kører og skyer, der roligt sejler over himlen, er naturligvis af stor betydning for illusionen. I disse tilfælde er bevægelsen ligefrem en del af tingenes væsen.

Bevægelse kan også fremkomme ved, at motivet er stille, og kameraet bevæger sig. Denne bevægelse kan foregå vandret, lodret, diagonalt eller i dybden og kan enten foretages fra stativ, idet man panorerer med optageren – eller i det sidste tilfælde ved zoomning med optikken. Professionelle filmfolk har også en anden måde at gøre det på, nemlig med det såkaldte »kørende kamera«, der er monteret på en lille kamravogn, der så køres nærmere til eller bort fra motivet.

Panorering kan i almindelighed ikke anbefales. Man må hellere vise, hvad der skal vises i en række optagelser. Vil man alligevel panorere f. eks. over et landskab, må man for det første sørge for, at horisontlinien er aldeles vandret under bevægelsen, og for det andet at panorere i læseretningen, d. v. s. fra venstre mod højre. I visse tilfælde kan man panorere med et motiv i bevægelse for på den måde at skabe indtryk af fart, men det kræver god øvelse.

Den simpleste og den hyppigste form for billedovergang frembringes, ved simpelthen at man klæber de to filmscener sammen med filmkit eller filmtape. Hvis to optagelser står i nær forbindelse med hinanden, måske blot adskiller sig ved en lille forskydning af optageren, bør denne metode anvendes.

Hvis man imidlertid går over til en hel anden optagelse vil en sådan let komme til at virke lidt hård og undertiden dramatisk, og hvis det passer i filmens mening, er det også helt i orden. En meget krævende metode er, at man blænder den første optagelse ud, idet man

(fortsættes side 62)

Klar til optagelse med Super-8

(fortsat fra side 17)

langsomt lukker objektivblænderen, så billedet bliver mørkere og mørkere og til sidst helt forsvinder. Den følgende optagelse blændes op, idet man begynder at filme med blænderen på mindste åbning og efterhånden åbner den mere og mere op til den for lysforholdene passende blænderåbning.

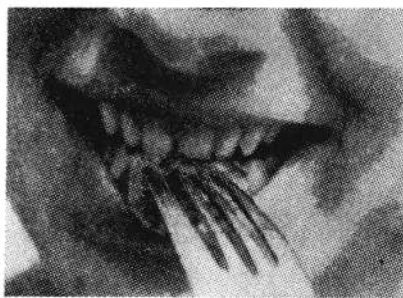
En mere elegant billedmæssig måde kan f. eks. være først at vise rindende vand fra en hane på badeværelset – og derefter skifte over til vand, der løber ud af tuden på en gammeldags pumpe på landet. Eller man kan først filme derhjemme og slutte af med at lade objektivet langsomt dreje op mod himlen. Næste optagelsesrække begynder med billeder, hvorefter objektivet drejes ned til jorden og viser noget typisk for det sted, hvor vi nu befinder os.

Naturligvis er det ikke absolut nødvendigt med så meget hokus-pokus, men velgennemtænkte, fikse billedovergange pynter vældigt i en film.

otte

NÆROPTAGELSE: Scene taget på kort afstand (ca. 1 meter) eller med tele. Opt. 2-5 sek.

EKSTREM NÆR: En detalje forstørres op (afstand under 0,5 meter). Optagelsestid 2-4 sek.